

ข้อวิจารณ์บทความเรื่องพลวัตความยากจน: กรณีศึกษาครัวเรือนชาวนาในพื้นที่ชนบทฯ

การสัมมนาทางวิชาการสายงานเศรษฐกิจ ประจำปี
2556 เรื่องการบริหารเศรษฐกิจมหภาค: นัยจากพลวัต
ความยากจนและการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”
วันที่ 27 กันยายน 2556 ณ โรงแรมโซฟิเทล สุขุมวิท
กรุงเทพฯ

รศ. สมพร อิศวิลานนท์
สถาบันคลังสมองของชาติ

E-mail address: somporn@knit.or.th

ข้อวิจารณ์

1. การศึกษานี้อิงวิธีวัดความยากจนแบบสัมบูรณ์ที่ใช้ “เส้นความยากจน” (poverty line) อันเป็นองค์ประกอบของค่าใช้จ่ายขั้นต่ำสำหรับการยังชีพ มาเป็นเครื่องมือในการแบ่งกลุ่ม
2. คนจนในที่นี้หมายถึงคนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ในส่วนของการวัดระดับและขนาดได้ใช้หลักของ FGT-index ซึ่งมีจุดเด่นเหนือกว่า Head count index
3. ผู้ศึกษาได้นำเสนอพลวัตความยากจนจากการวิเคราะห์เมตริกซ์การเปลี่ยนผ่าน (transition matrix analysis) ระหว่างสองช่วงเวลา พร้อมกับการจัดแบ่งกลุ่มครัวเรือนยากจนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มจนเรื้อรัง กลุ่มออกจากความจน กลุ่มเข้าสู่ความจน และกลุ่มไม่เคยจน

ข้อวิจารณ์(ต่อ)

4. การคำนวณดัชนีความยากจนโดย FGT-index พบว่า สัดส่วนคนจน ช่องว่างความยากจน และ ความรุนแรง ความจนได้ลดลงไปมาก ทั้งในภาคกลางและภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

5.การจัดแบ่งกลุ่มคนจนจากจำนวนตัวอย่างมีข้อเท็จจริงว่า

- กลุ่มจนเรื้อรังมีเพียง 9.6%
- กลุ่มออกจากความจน 42.1%
- กลุ่มเข้าสู่ความยากจน 7.9%
- กลุ่มไม่เคยจน 40.4%

⇒ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มครัวเรือนที่ออกจากความยากจนได้มีสัดส่วนสูงที่สุดและสูงกว่าในภาคกลาง ส่วนในภาคกลางมีกลุ่มครัวเรือนไม่เคยจนในสัดส่วนที่สูงและมีสัดส่วนที่สูงกว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อวิจารณ์(ต่อ)

5. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

5.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความยากจน: ได้แก่

- โครงสร้างประชากร(อายุของหัวหน้าครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยทำงานมีจำนวนลดลง อัตราการพึ่งพาหรือภาระเลี้ยงดูสูง)
- การศึกษา (หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาดำรงถึงระดับการศึกษาของสมาชิกแรงงานในครัวเรือนต่ำ)
- ที่ดิน เนื้อที่ทำนายน้อย ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ขาดชลประทาน
- การสะสมสินทรัพย์การเกษตรและนอกการเกษตรต่ำ
- ปัจจัยเสี่ยง (น้ำท่วม การเสียชีวิตของคนในครัวเรือน)

➡ การวิเคราะห์โดยใช้ multinomial logit และ probit models พบว่าตัวแปรอิสระที่แจกแจงใน model อาจมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูง และอาจสร้างความคลาดเคลื่อนต่อผลการวิเคราะห์เชิงเศรษฐมิติ

ข้อวิจารณ์(ต่อ)

5. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

5.2 ผู้วิจัยได้สรุปว่า ปัจจัยที่ช่วยทำให้ครัวเรือนออกจากความยากจนได้เป็นปัจจัยเชิงโครงสร้าง เช่นลักษณะของประชากร การมีส่วนร่วมของสมาชิกในวัยทำงานมากขึ้น การที่สมาชิกครัวเรือนมีการศึกษาในระดับสูงขึ้น การครอบครองสินทรัพย์การเกษตรและนอกการเกษตร ขนาดของที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูก การมีพื้นที่เพาะปลูกในพื้นที่ชลประทาน เป็นต้น

ข้อวิจารณ์(ต่อ)

6. นัยเชิงนโยบาย

6.1 มาตรการเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนให้ครัวเรือนหลุดพ้นจากความยากจนโดยเน้นการเสริมสร้างฐานรายได้ให้เข้มแข็ง ซึ่งประกอบด้วย

1. การเสริมสร้างและสนับสนุนให้เกิดการเพิ่มศักยภาพและเพิ่มทักษะความสามารถของทรัพยากรกำลังคนในครัวเรือน โดยการขยายโอกาสทางการศึกษา การเสริมสร้างอาชีพนอกการเกษตรในชุมชน เป็นต้น

2. การสร้างความมั่นคงด้านที่ดินทำกิน โดยการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับผู้ยากไร้ที่ดิน การสนับสนุนให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างเข้มข้น เป็นต้น

ข้อวิจารณ์(ต่อ)

6. นัยเชิงนโยบาย (ต่อ)

6.2 มาตรการเชิงนโยบายเพื่อป้องกันไม่ให้ครัวเรือนกลับเข้าสู่ความยากจน ทั้งนี้โดยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดความผันผวนของรายได้ ประกอบด้วย

1.การสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการผลิตของครัวเรือน

2.การสร้างระบบคุ้มครองทางสังคม (targeted social protection) สำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการให้มีรายได้เลี้ยงตัวเองได้ เช่น การจัดสวัสดิการกองทุนผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการให้ได้รับการบริการด้านสุขภาพถ้วนหน้า การจัดกองทุนบำเหน็จบำนาญชาวนา เป็นต้น

ข้อวิจารณ์(ต่อ)

7. นัยเชิงนโยบายที่คิดว่าขาดหายไป

- ประเด็นในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมิได้นำมา integrated กับผลการศึกษาต่างๆที่แผน 11 สภาพัฒน์ฯ ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศราฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบสำคัญในการกำหนดแผน

- สำหรับข้อเสนอเกี่ยวกับทุนทางกายภาพและทุนทางสังคมของนักวิจัยในส่วนของมาตรการเชิงนโยบายเพื่อป้องกันไม่ให้ครัวเรือนกลับเข้าสู่ความยากจน ยังขาด**ความชัดเจน**ในเนื้อหา

ขอบคุณ

